

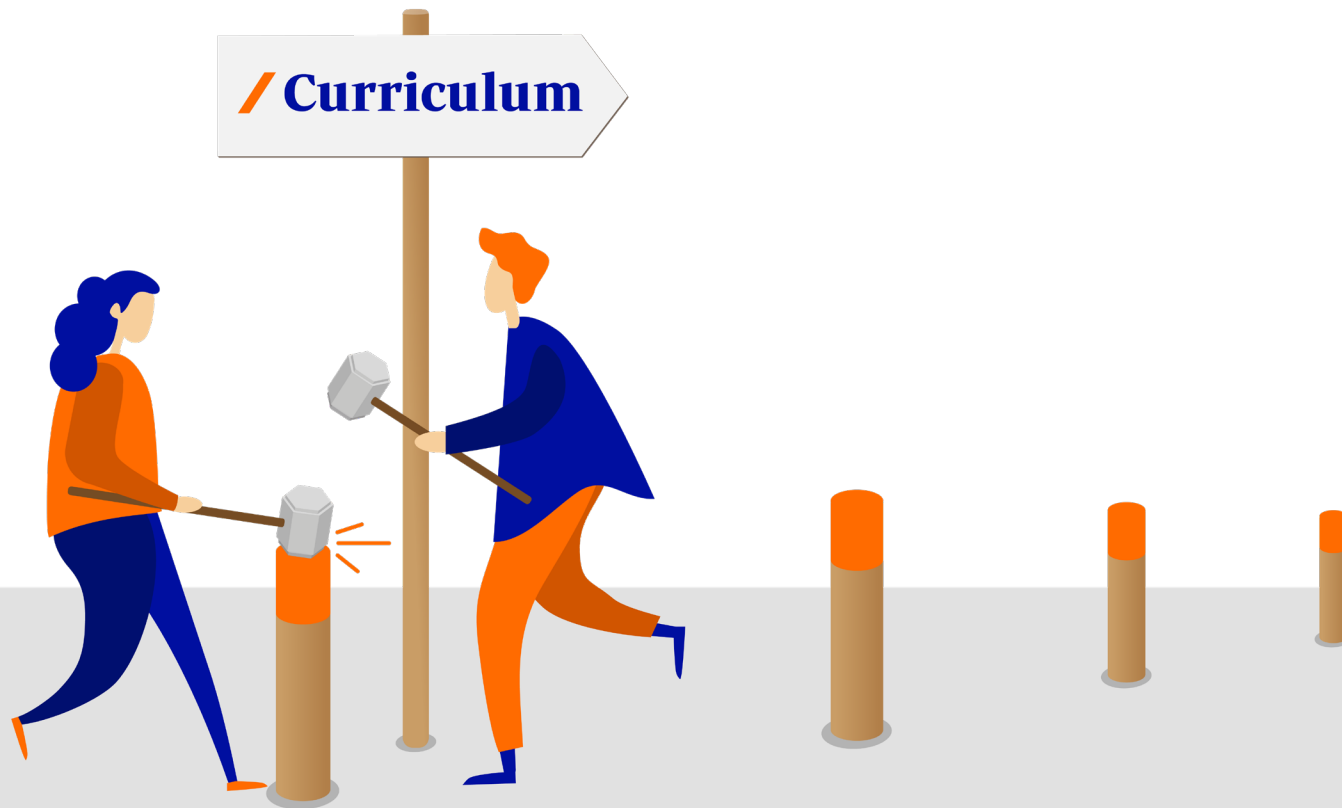
Functionele kerndoelen digitale geletterdheid

Sessie Ontwikkelingen in het
curriculum voor GO

27 maart 2025
Astrid van der Zon, Vincent Verhoeven,
Iris Verbruggen

Op weg naar een curriculum voor alle leerlingen

Het curriculum

Beoogd curriculum

Wettelijk vastgesteld in kerndoelen, examenprogramma's en referentiekaders Taal en Rekenen.

Uitgevoerd curriculum

Vertaling van doelen door leraren/scholen in de onderwijspraktijk.

Gerealiseerd curriculum

Resultaten en ervaringen van leerlingen in het onderwijs.

Huidige beoogd curriculum

2006

2006

2010

2014

De huidige kerndoelen

- ☐ Achterstallig onderhoud kerndoelen (2010 en 2014)
- ☐ Formulering is te globaal waardoor er (te) weinig sturing vanuit gaat
- ☐ Doorlopende leerlijnen zijn niet op orde
- ☐ Digitale geletterdheid ontbreekt

Waarom actualiseren?

Meerdere sets conceptkerndoelen

- Voor leerlingen in het po/so (nl/ml)
- Voor leerlingen in de onderbouw van het v(s)o (uitstroomprofiel vervolgonderwijs)

In de maak

Functionele kerndoelen (concept)

- Voor leerlingen die zeer moeilijk leren (so zml/mb)
- Voor leerlingen in het vso met uitstroomprofiel dagbesteding
- Voor leerlingen in het vso met uitstroomprofiel arbeidsmarkt

Wat zijn functionele kerndoelen?

Functionele kerndoelen...

- gelden als wettelijke opdracht
- bieden een brede basis van inhouden waar alle leerlingen recht op hebben
- geven richting en bieden kaders voor uitwerking naar onderwijsprogramma's.
- hebben een vaste structuur
- fungeren als instrument voor curriculum- en onderwijsontwikkeling en zijn onderdeel van de eigen kwaliteitszorg voor scholen

Functionele kerndoelen (1)

- / zijn ambitieus en betekenisvol
- / zijn ontwikkeld op basis van:
  - de conceptkerndoelen digitale geletterdheid po, onderbouw vo en (v)so
  - de huidige leergebiedoverstijgende kerndoelen voor so/vso
- / zijn (in aantallen) gebaseerd op het `conceptkader ontwerpruimte functionele kerndoelen`

Functionele kerndoelen (2)

- / kennen een opbouw met ambitieus geformuleerde kerndoelen voor zml/mb voor doorstroom naar zowel dagbesteding als arbeidsmarkt.
- / kunnen worden opgevat als **streefdoelen**:
  - geformuleerd vanuit hoge verwachtingen;
  - geformuleerd dat deze door de leraar als passend wordt ervaren;
  - geformuleerd vanuit het idee dat niet alle kerndoelen (denk aan beheersings- en ervaringsdoelen) door iedere leerling op zelfde niveau moeten worden behaald.

/ A Praktische kennis & vaardigheden

Kerdoel 1 Digitale systemen

Doelzin De leerling zet digitale systemen functioneel in.

Het gaat hierbij om

- beschrijven van wat technisch nodig is om digitale systemen te laten werken en in een netwerk te laten samenwerken;
- beschrijven van de werking van internet en de plaats van slimme apparatuur daarin;
- gebruiken van de geavanceerde mogelijkheden van software voor communicatie, samenwerken en het creëren en bewerken van verschillende typen bestanden;
- herkennen van digitale systemen die in bedrijven, in de wereld van de media en door de overheid gebruikt worden bij het uitvoeren van taken of het oplossen van problemen;
- bijhouden van nieuwe technologische ontwikkelingen en hun mogelijkheden en beperkingen.

Te denken valt aan

- het maken van een schematische tekening van het internet met daarin internetserver, datacenters, slimme apparatuur en apparaten van gebruikers;
- de werking van een 'slim' apparaat onderzoeken;
- een tekstverwerkingssoftware efficiënt gebruiken door gebruik te maken van de automatiseringsmogelijkheden zoals een automatische inhoudstabel en de automatische bronnenlijst;
- op basis van gegevens in een spreadsheetsoftware een grafiek laten tekenen;
- beschrijven hoe het scannen van artikelen in een winkel de bevoorrading van die winkel efficiënt kan laten verlopen.

Doelzin
De leerling....

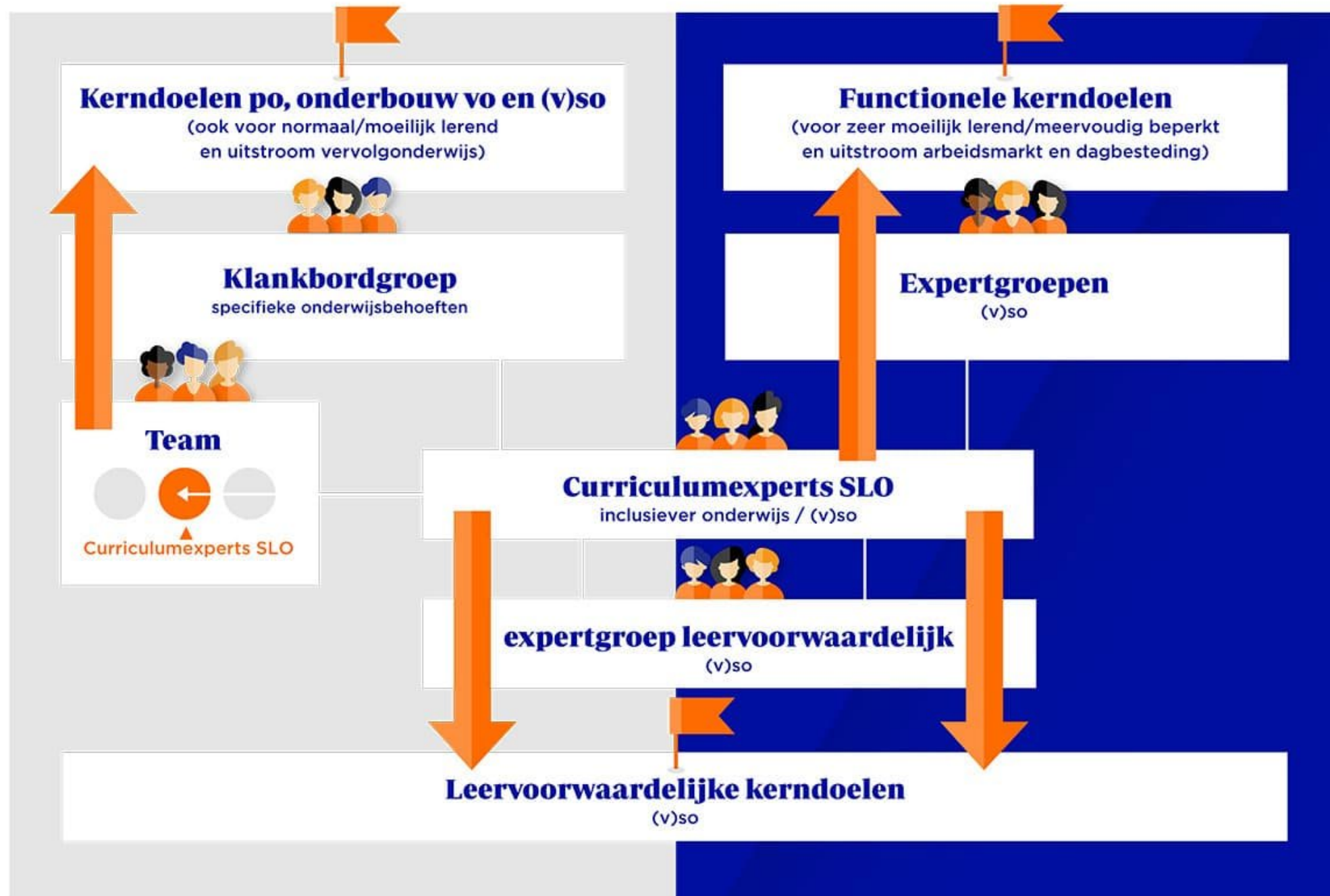
In max vijf
bullets een
**uitwerking van
de doelzin**

**Voorbeeldmatige
toelichting**

Ontwikeling functionele kerndoelen digitale geletterdheid

- ✓ Conceptversie gereed: mei 2025
- ✓ Fase van beproeven: landelijke bijeenkomst 27 mei 2025:
<https://www.actualisatiekerndoelen.nl/updates/gezocht-leraren-ib-ers-co%C3%B6rdinatoren-en-schoolleiders-vso-voor-het-beproeven-van-de-functionele-kerndoelen-burgerschap-en-digitale-geletterdheid-concept-2>
- ✓ Bijstellen en komen tot definitief concept: najaar 2025

Een doordacht curriculum maak je samen

Conceptraamwerk van po, onderbouw vo en (v)so

Domein	Kerndoel
Praktische kennis & vaardigheden	Digitale systemen
	Digitale media en informatie
	Veiligheid en privacy
	Data
	Artificiële intelligentie (AI)
Ontwerpen en maken	Creëren met digitale technologie
	Programmeren
Wisselwerking tussen digitale technologie, digitale media, mens en samenleving	Digitale technologie, jezelf en de ander
	Digitale technologie, de samenleving en de wereld

Aandachtspunten functionele kerndoelen digitale geletterdheid

- / Meer houvast
- / Een ambitieus curriculum
- / Betekenisvol onderwijs
- / Digitale Geletterdheid voor alle leerlingen
- / Zelfredzaamheid
- / Doorlopende leerlijn
- / Aansluiting bij conceptkerndoelen po, onderbouw vo en (v)so

device als hulpmiddel
wonen werken vrije tijd praktijkvakken
zelfredzaamheid
veiligheid eigen regie inclusie toegankelijk
praktische toepasbaarheid
zelfstandigheid vergroten
praktisch toepasbaar
gebruik hulpmiddelen
kwetsbare doelgroep

Digitale Inclusie

Zelfredzaamheid

Bewustwording

Domein A. Praktische kennis & vaardigheden

Kerndoel - Veiligheid en privacy

Doelzin : De leerling gaat veilig om met digitale systemen, data en de privacy van zichzelf en anderen.

Te denken valt aan - VO regulier

- Antivirussoftware gebruiken, configureren en regelmatig updaten.
- privacy-voorwaarden bekijken waarmee de gebruiker moet instemmen en bewust kiezen om eigen data al dan niet te delen in voorkomende situaties
- Weten wat wel en niet mag in het kader van de AVG
- Werking en noodzaak bespreken van tweetrapsverificatie
- Weten dat de beveiliging van je digitale systemen en data een voorwaarde is voor de bescherming van je privacy

Wij dachten hier aan - VSO dagbesteding

- / Een inlognaam en wachtwoord gebruiken;
- / Omgaan met cookies
- / naspelen van een situatie waarin gevoelige informatie van een persoon openbaar wordt en waarin mensen zich anders voordoen dan ze zijn

Stilstaan is.....

JUST DO IT.

Ontwikkelen, bijstellen, labelen...

Praktische kennis en vaardigheden ICT	
ICT leerlijn Lichtenbeek	
Niveau	Lichtenbeek leerlijn met aanpassing
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kijkt op een device naar klaargezette video's/ afbeeldingen. 2. Reageert door touchscreen willekeurig met de hand aan te raken.
2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zet een device aan/uit. 2. Gebruikt de <u>swipe</u> beweging. 3. Selecteert 1 grote knop om een beweging in gang te zetten op het beeldscherm (actie/reactie).
3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Selecteert doelgericht het gewenste onderdeel op een beeldscherm - met hand/muis/mousepad. 2. Logt in en uit bij Prowise Go (plaatjes inlog!). 3. Start zelfstandig een programma op vanaf een icoon op een device.
4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beweegt en stopt gericht met de cursor. 2. Gebruikt de pijl- en cijfertoetsen (bijv. In Word)
5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Logt bij <u>ProwiseGo</u> in met gebruikersnaam en wachtwoord. 2. Gebruikt een tekstverwerkingsprogramma (Word) om woorden/korte zinnen (na) te typen. 3. Gebruikt speciale tekens op het toetsenbord (<u>@</u> / <u>!</u> / <u>Shift</u> / Caps Lock).
6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Logt in bij Office 365 online (Word/Excel/PowerPoint). 2. Sluit applicaties/programma's juist af. 3. Benoemt het doel van en gebruikt spellingscontrole. 4. Knipt/kopieert/plakt afbeeldingen.
7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Knipt/kopieert/plakt afbeeldingen door shortcuts te gebruiken. 2. Maakt 'favorieten' in de werkbalk van de browser. 3. Gebruikt <u>Windowstoets+L</u> om computer te vergrendelen.

LESBRIEVEN GESPECIALISEERD ONDERWIJS

Handout met 6 lesideeën

- SO onderbouw (ZMLK)
- SO bovenbouw (ZMLK)
- VSO (ZMLK)
- SO Onderbouw (ZMOK)
- SO Bovenbouw ZMOK
- VSO (ZMOK)

Voorbeeld

SO Onderbouw (ZMLK)

Lesdoel: De leerling leert wat AI is en hoe het verschilt van mensen.

Activiteiten:

1. **Introductie:** Bespreek wat AI is met eenvoudige woorden. Gebruik voorbeelden zoals een robot die kan praten of een app die je helpt met rekenen. Leg uit dat AI, chatbots en robots dom zijn en alleen doen wat mensen hen vertellen.
2. **Oefening:** Laat de leerlingen een kort filmpje zien van een robot die eenvoudige taken uitvoert.
3. **Praktijk:** Speel een rollenspel waarbij de docent een robot speelt en de leerlingen vragen stellen. De docent geeft eenvoudige, vooraf ingestudeerde antwoorden en benadrukt dat de robot alleen antwoorden geeft die mensen hebben ingevoerd.
4. **Afsluiting:** Bespreek wat de leerlingen hebben geleerd en geef positieve feedback.

Vragen?